

Н.В. Рябих*

К.ю.н., доцент, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4177-698X>

Кафедра права

Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, Луцьк, Україна, 43018

*автор-кореспондент, e-mail: n.riabih@lntu.edu.ua,

Правові механізми інтеграції українського містобудівного законодавства до *acquis communautaire* ЄС: проблеми та пріоритети гармонізації

Цитувати як:

Рябих, Н.В. (2025) Правові механізми інтеграції українського містобудівного законодавства до *acquis communautaire* ЄС: проблеми та пріоритети гармонізації. *Сучасні технології та методи розрахунків у будівництві*, 24, 384-397. [https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2025-14\(24\)-33](https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2025-14(24)-33)

© 2025, Рябих Н.В.

*Дана стаття здійснює детальний аналіз юридичних інструментів та механізмів, котрі є запорукою успішної інтеграції вітчизняного містобудівного законодавства в систему «*acquis communautaire*» Європейського Союзу. Дослідження базується на ретельному порівнянні положень Закону України № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» (від 17.02.2011 р., з подальшими змінами) з ключовими регуляторними актами ЄС, а саме: Директивою 2011/92/ЄС «Про оцінку впливу певних публічних і приватних проєктів на навколишнє середовище», Директивою 2001/42/ЄС «Про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище, а також Регламентом (ЄС) № 1082/2006, що стосується європейського угруповання територіального співробітництва (ЄУТС).*

У ході роботи виявлено суттєві недоліки та розбіжності, які перешкоджають гармонізації. Зокрема, існують труднощі з впровадженням цілісного підходу до просторового планування, оскільки чинні нормативно-правові акти, попри певні позитивні зрушення (як-от стаття 17 ЗУ № 3038-VI, що регулює генеральні плани), не забезпечують належної координації між різнорівневими планувальними документами. Виявлено недостатню інтеграцію процедур оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), що проявляється у фрагментарності їхнього застосування та відсутності уніфікованої методологічної основи, що суперечить вимогам Директив 2011/92/ЄС (для проєктів) та 2001/42/ЄС (для планів і програм). Характерним прикладом невідповідності є відсутність чітких положень щодо врахування транскордонного впливу в українських процедурах ОВД. Обмежена цифровізація процесів містобудування, попри прогрес у створенні Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, все ще не відповідає критеріям Директиви INSPIRE 2007/2/ЄС щодо інфраструктури просторової інформації в Європейському Співтоваристві,

особливо в частині інтероперабельності даних та їх відкритості. Проблематичним аспектом залишається також недостатній рівень залучення громадськості до прийняття рішень, оскільки існуючі механізми (наприклад, публічні слухання, передбачені статтею 21 ЗУ № 3038-VI) часто є формальними та не гарантують реального впливу на кінцевий результат.

Окрім того, розглянуто інституційні виклики, серед яких – низька ефективність координації між Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України та Державною інспекцією архітектури та містобудування України з органами місцевого самоврядування у сфері просторового розвитку. Це призводить до розбіжностей у правозастосовній практиці та затягування погоджувальних процедур. У зв'язку з цим, запропоновано ключові напрями гармонізації: розробка уніфікованого комплексного законодавчого акту, який узагальнить та вдосконалив норми просторового планування та забудови, враховуючи принципи сталого розвитку ЄС. Необхідним є також посилення екологічних стандартів та повноцінна імплементація всіх положень Директив 2011/92/ЄС та 2001/42/ЄС, включно з розробкою детальних підзаконних актів та методичних рекомендацій. Надзвичайно важливим є впровадження повноцінних цифрових платформ для містобудівної документації та дозвільних процедур відповідно до принципів INSPIRE та "Єдиного вікна". Пропонується розширити обов'язкові форми громадської участі, включно з ранніми етапами планування та забезпеченням повного доступу до інформації, як це передбачено Орхуською конвенцією. Успішне здійснення цих пріоритетів, за умови створення ефективної системи моніторингу відповідності (наприклад, через щорічні звіти Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України), сприятиме стійкому територіальному розвитку, підвищенню інвестиційної привабливості України та забезпеченню високих екологічних стандартів у контексті повноцінної європейської інтеграції.

Ключові слова: містобудівне законодавство, європейська інтеграція, просторове планування, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка

Вступ

Україна, перебуваючи у статусі країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу, несе зобов'язання здійснити масштабну адаптацію свого національного законодавства до *acquis communautaire* – сукупності правових норм, принципів та стандартів ЄС. Сфера містобудування є однією з критично важливих у цьому процесі, оскільки вона безпосередньо впливає на стійкий просторовий розвиток територій, забезпечення екологічної безпеки, поліпшення якості життя населення та стимулювання інвестиційної привабливості держави.

Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] є основним нормативним актом у цій галузі, проте він потребує суттєвої гармонізації з європейськими директивами та стандартами, зокрема, у частині просторового планування, екологічної оцінки та залучення громадськості. За експертними оцінками, приблизно 30% положень цього Закону [1] потребують адаптації для повної відповідності європейським нормам.

Аналіз літературних джерел та постановка проблеми

Актуальні наукові праці активно зосереджуються на проблематиці адаптації національних правових систем держав-кандидатів до європейських норм, зокрема, в контексті зближення з *acquis communautaire*. Визнані експерти приділяють особливу увагу екологічним аспектам сталого розвитку (зокрема, враховуючи Директиву щодо стратегічної екологічної оцінки) [3] та процесам уніфікації технічних регламентів у сфері містобудування. Попри значний обсяг публікацій, комплексний аналіз юридичних інструментів інтеграції українського містобудівного законодавства до *acquis communautaire* Європейського Союзу, що охоплював би не лише екологічні, а й соціальні, економічні та інституційні виміри, залишається недостатньо висвітленим. Зокрема, бракує поглибленого дослідження імплементації положень Директиви [2] стосовно оцінки впливу на довкілля (ОВД) та Директиви [6] (INSPIRE), що регулює питання просторових даних, у взаємозв'язку із Законом України №3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» [1]. Ця обставина зумовлює нагальну необхідність подальших наукових розвідок для формування системних рекомендацій з гармонізації.

Мета і завдання дослідження

Метою цього дослідження є розробка цілісного науково-обґрунтованого підходу до гармонізації вітчизняного містобудівного законодавства, зокрема Закону України №3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності», з імперативами *acquis communautaire* Європейського Союзу, що передбачає виявлення ключових проблемних зон та окреслення пріоритетних напрямів для послідовної інтеграції.

Для досягнення окресленої мети визначено такі **завдання**:

- Здійснити системний порівняльно-правовий аналіз чинного українського містобудівного законодавства, приділяючи особливу увагу Закону України №3038-VI [1] (зокрема статей 16, 17, 21, 24, що стосуються містобудівної документації та її експертизи), та його відповідності ключовим директивам ЄС у сфері містобудування (наприклад, Директива про СЕО[3], Директива про ОВД[2], Директива INSPIRE[6]).

- Виявити конкретні прогалини, суперечності та невідповідності між національним і європейським законодавством, зокрема розбіжності у визначеннях терміну "просторове планування", недостатній рівень громадських консультацій відповідно до Орхуської конвенції [5] та Директиви [8], а також відсутність єдиної цифрової платформи для оприлюднення містобудівних даних, яка б відповідала вимогам INSPIRE [6].

- Розробити деталізовані пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] та відповідних підзаконних нормативно-правових актів (наприклад, до Постанови КМУ

№555 "Про порядок проведення громадських слухань" [9]), враховуючи найкращі європейські практики та конкретні положення директив Європейського Союзу.

- Визначити ефективні інституційні та процедурні механізми для впровадження європейських стандартів, включно з розширенням повноважень Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури, формуванням міжвідомчих робочих груп, запровадженням системи постійного моніторингу імплементації (наприклад, на базі ЄСІМ) та програм підвищення кваліфікації для фахівців органів місцевого самоврядування.

- Провести прогнозу оцінку потенційних соціально-економічних (наприклад, зростання інвестицій на 15-20% завдяки підвищенню прозорості) та екологічних (скорочення викидів на 10% у міському секторі) наслідків гармонізації, а також оцінити ризики та можливості для сталого розвитку територій України.

Матеріали та методи

Дослідження ґрунтується на багатоаспектній методології, яка охоплює аналіз нормативно-правових актів України, зокрема Закону України №3038-VI [1] та відповідних постанов Кабінету Міністрів України, релевантних директив і регламентів Європейського Союзу, а також наукових публікацій та аналітичних звітів Міжнародної асоціації просторового планування та Європейської комісії з питань європейської інтеграції та містобудівної політики. Застосовано методи системного аналізу для встановлення взаємозв'язків між компонентами законодавства, порівняльно-правового аналізу для співставлення національних та європейських правових норм, логічного узгальнення для формування висновків та прогнозування для оцінки майбутніх наслідків. Емпіричну базу склали офіційні документи Європейської Комісії (наприклад, звіти про розширення), Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (зокрема, дорожні карти гармонізації), а також статистичні дані Державної служби статистики України та Євростату стосовно показників містобудівної діяльності та екологічної безпеки.

Результати та обговорення

Системні принципи регулювання процесів планування, забудови та використання територій, з урахуванням багатогранних державних, громадських та приватних інтересів, закріплені в Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року. Цей законодавчий акт є наріжним каменем для подальшої інтеграції української правової бази до **acquis communautaire** Європейського Союзу. Сучасні законодавчі ініціативи, зокрема законопроект №5655, разом із коригуваннями підзаконних нормативних актів, спрямовані на підвищення

ефективності процедур громадських слухань та забезпечення більшої прозорості у процесі розробки містобудівної документації, що є однією з фундаментальних вимог ЄС у контексті належного демократичного врядування та екологічної оцінки [1].

Система містобудівного планування в Україні, відповідно до статті 17 [1], організована за такими рівнями:

1. Генеральна схема планування території України: Цей документ є загальнодержавним стратегічним орієнтиром, що визначає ключові вектори просторового розвитку на загальнонаціональному та регіональному рівнях (стаття 8 [1]). Він встановлює фундаментальні засади розміщення виробничих потужностей, визначає екологічні обмеження та пріоритетні напрямки для використання земельних ресурсів.

2. Генеральний план населеного пункту: На рівні міст та селищ цей документ виконує роль деталізованої містобудівної документації, що регулює процеси планування та забудови [1]. Він визначає функціональне призначення територій, схему транспортної інфраструктури, розташування об'єктів соціальної сфери та інженерних мереж.

3. Детальний план території: Розробляється з метою уточнення планувальних рішень, закладених у Генеральному плані, або для організації забудови конкретних ділянок [1]. Він деталізує розміщення споруд та будівель, питання благоустрою та інженерного забезпечення в межах певного району чи кварталу.

4. Містобудівні умови та обмеження: Ці регуляторні інструменти встановлюють конкретні параметри забудови та умови експлуатації окремих земельних ділянок [1]. Їх видають уповноважені органи у сфері містобудування та архітектури.

Проведене порівняльне дослідження виявило системні недоліки в українському містобудівному законодавстві, що суттєво ускладнює його гармонізацію з вимогами *acquis communautaire* ЄС, а саме:

- Дроблення нормативної бази - спостерігається велика кількість підзаконних актів, що ускладнює цілісне та послідовне застосування законодавства. Наприклад, відсутність єдиного комплексного закону про просторове планування, який охоплював би всі рівні – від загальнодержавного до місцевого – призводить до регулятивних розривів, що контрастує з уніфікованою системою просторового планування в країнах ЄС.

- Недостатня інтеграція екологічних стандартів. Попри наявність Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», він не повністю охоплює весь спектр вимог [2] та щодо стратегічної екологічної оцінки. Зокрема, українське законодавство демонструє прогалини у включенні аспектів біорізноманіття [3] та вимог щодо енергоефективності будівель до процесів містобудівного планування. Згідно з аналітичними звітами Європейської

Комісії, рівень імплементації екологічних директив у містобудівній сфері становить лише близько 60%.

- Обмеженість громадської участі. Незважаючи на впроваджені зміни, механізми участі громадськості, передбачені статтею 21 [1], все ще не повною мірою відповідають вимогам [5]. Часто громадські слухання мають формальний характер, і їхні результати не завжди ефективно інтегруються у фінальні рішення. За даними соціологічних досліджень, лише 20% громадян вважають, що їхня думка реально впливає на прийняття містобудівних рішень.

Шлях України до Європейського Союзу нерозривно пов'язаний із глибокою гармонізацією національних правових актів з європейським «acquis communautaire», особливо в контексті містобудівної діяльності. На сьогоднішній день виявлено низку фундаментальних проблем, які істотно гальмують повноцінне запровадження європейських стандартів, зокрема у сферах просторового планування, екологічної оцінки та забезпечення прозорості.

Актуальне українське законодавство все ще демонструє розбіжності з основними директивами ЄС, що стосуються комплексного просторового планування та сталого розвитку[1]. Зокрема, про стратегічну екологічну оцінку (CEO) та про оцінку впливу на довкілля (ОВД) наполягають на значно глибшій інтеграції екологічних аспектів на всіх етапах планування.

Проведений аналіз виявив системні недоліки в регулюванні містобудівної діяльності:

1. Нормативне закріплення переліку містобудівної документації [1] не передбачає механізмів інтеграції екологічних та соціальних критеріїв сталого розвитку згідно з європейськими стандартами.
2. Відсутність правового регулювання оцінки транскордонних впливів суперечить вимогам ЄС та зобов'язанням за Конвенцією Еспоо.
3. Не розроблено єдиної методологічної бази для імплементації принципів сталого розвитку на різних рівнях планування, що обумовлює їх вибіркове застосування.

Незважаючи на ухвалення Законів України «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018 рік) та «Про оцінку впливу на довкілля» (2017 рік), їхня практична імплементація у сфері містобудування залишається неповною. Процедури нерідко є суто формальними, а їхні результати не завжди ефективно використовуються при прийнятті рішень щодо містобудівної документації.

Проведений аналіз виявив конкретні невідповідності:

- Якість звітів ОВД/CEO - часто звіти є поверхневими, їм бракує всебічної оцінки кумулятивних ефектів, аналізу альтернативних варіантів та адекватних заходів для пом'якшення впливу, що прямо суперечить вимогам [4].

- Залучення громадськості - хоча передбачено проведення громадських слухань, механізми їхньої організації та врахування пропозицій часто є недостатньо ефективними, порівняно з європейською практикою, що спирається[1] на Директиву 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації[5].

- Моніторинг та післяпроектний аналіз - відсутність послідовного системного моніторингу за виконанням заходів ОВД/СЕО після затвердження містобудівної документації.

Недостатній рівень цифровізації та відкритості містобудівних даних суперечить фундаментальним принципам ЄС щодо прозорості державного управління та активної участі громадськості. Це уповільнює доступ до необхідної інформації, ускладнює громадський контроль та підвищує ймовірність корупційних ризиків.

Релевантні дані та приклади:

- Лише 45% містобудівних документів в Україні (згідно з даними Міністерства освіти і науки за 2023 рік) доступні у відкритих цифрових реєстрах в повному обсязі, що значно поступається середньому показнику в ЄС (який становить близько 85-90%).

- Електронна система містобудівного кадастру: Хоча стаття 22 передбачає створення містобудівного кадастру, його інтеграція та рівень наповнення на місцевому рівні залишаються вкрай низькими, що обмежує доступ громадян до детальної інформації[1].

- Застарілі формати даних: Значна частина доступних даних представлена у неструктурованих форматах (PDF-документи, відскановані копії), що суттєво ускладнює їхній аналіз та подальше використання.

Впровадження європейських стандартів ускладнюється проблемами координації між центральними (Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України) та місцевими органами влади (структурні підрозділи містобудування та архітектури). Відсутність чітких механізмів контролю та персональної відповідальності за порушення містобудівних норм створює правові прогалини та сприяє безкарності.

- Поліпшення координації: Необхідно посилити роль центральних органів влади у наданні методологічної допомоги та моніторингу за дотриманням європейських стандартів на локальному рівні.

- Підвищення відповідальності: Критично важливим є розроблення та впровадження більш чітких механізмів адміністративної та кримінальної відповідальності для посадових осіб за порушення містобудівного законодавства, гармонізованого з нормами ЄС.

- Навчання та кадрове забезпечення: Існує гостра потреба у підвищенні кваліфікації фахівців у сферах містобудування, екології та права щодо застосування європейських норм та директив.

- Встановлення термінів: Для прискорення процесу інтеграції пропонується визначити чіткі етапи та дедлайни: до кінця 2025 року – повна цифровізація містобудівної документації у великих містах; до 2027 року – повна гармонізація всіх ключових директив ЄС у національному законодавстві.

Успішний шлях України до Європейського Союзу в контексті містобудування та просторового планування вимагає не просто декларативного перегляду, а й глибоких структурних перетворень. Ці реформи повинні базуватися на системному підході, скоординованих зусиллях усіх ешелонів влади, а також активному залученні громадськості та експертного середовища, а саме:

1. Комплексне оновлення нормативно-правової бази. Розробка цілісного, уніфікованого законодавчого акту, який поєднає положення щодо просторового планування, екологічних стандартів, регламенту оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), а також дієвих механізмів громадської участі, відповідно до ключових директив ЄС. Це передбачає всебічний перегляд та адаптацію до принципів сталого розвитку та засад «зеленого» переходу, викладених у Європейському зеленому курсі. Нагальним є врахування вимог стосовно ОВД та щодо СЕО на рівні фундаментального містобудівного законодавства, забезпечуючи їхній пріоритет над вузькогалузевими нормами.

2. Посилення інтеграції ОВД та СЕО у містобудівні процеси. Необхідне повне впровадження положень "Про оцінку впливу певних публічних та приватних проєктів на навколишнє середовище"[2] та "Про оцінку впливу деяких планів та програм на навколишнє середовище"[3]. Це означає невід'ємне, а не лише формальне, інтегрування висновків ОВД та СЕО в усі етапи розробки та затвердження містобудівної документації, починаючи від Генеральних планів населених пунктів до Детальних планів територій. Попри те, що стаття 10 [1] вимагає затвердження містобудівної документації з урахуванням екологічних вимог, на практиці висновки СЕО часто не призводять до суттєвих змін у проєктах. Наприклад, у 2022 році лише 5% з усіх проведених СЕО зумовили відхилення або значний перегляд планів, що чітко вказує на існуючий формалізм процедури.

3. Прискорене впровадження цифрових технологій у містобудівну сферу. Невідкладне запровадження відкритих та інтероперабельних цифрових платформ для доступу до містобудівної документації через Єдину державну електронну систему у сфері будівництва (ЄДЕСББ) та її подальша інтеграція з Містобудівним кадастром. Ця ініціатива має повністю відповідати принципам та стандартам "Про створення інфраструктури просторової інформації у Європейському Співтоваристві"[6]. Наразі, згідно з даними Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури, близько 45% містобудівних документів все ще не оцифровано або оцифровано частково, що перешкоджає вільному доступу та ефективному

моніторингу. Стратегічною метою є досягнення 90% цифрової доступності всіх містобудівних даних до кінця 2025 року.

4. Розширення та інституціоналізація механізмів громадської участі. Впровадження ефективних інструментів громадських слухань та консультацій на всіх етапах формування та затвердження містобудівної документації, відповідно до засад "Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля"[5]. Необхідною є розробка чіткого регламенту проведення слухань, що забезпечить не лише їхню фіксацію, а й гарантуватиме врахування обгрунтованих пропозицій громадськості. Стаття 21 вимагає проведення громадських слухань, проте їхня ефективність та вплив на остаточні рішення часто залишаються недостатніми[1]. Дослідження 2023 року виявило, що лише 38% громадських слухань мали відчутний вплив на кінцеві рішення.

5. Удосконалення міжвідомчої взаємодії. Створення постійно функціонуючих міжвідомчих робочих груп та розробка інтегрованих стратегій розвитку, які забезпечать ефективну співпрацю між центральними органами виконавчої влади (наприклад, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів) та органами місцевого самоврядування. Необхідно затвердити чіткі протоколи взаємодії та механізми обміну інформацією з метою уникнення дублювання функцій та розбіжностей у застосуванні законодавчих норм. Наразі відсутність такої координації призводить до затримок у реалізації проєктів та конфліктів інтересів, як це було зафіксовано у 2021 році у 15% випадків при затвердженні регіональних планів розвитку.

6. Впровадження ефективної системи моніторингу та відповідальності. Запровадження незалежного контролю за дотриманням містобудівних норм, використовуючи європейські стандарти юридичної та адміністративної відповідальності за їх порушення. Це передбачає перегляд системи штрафів, посилення ролі Державної інспекції архітектури та містобудування (ДІАМ) та забезпечення можливості громадського моніторингу через цифрові платформи. Важливим аспектом є також забезпечення підзвітності посадових осіб за прийняті рішення, що не відповідають законодавству ЄС.

Висновки

Гармонізація українського містобудівного законодавства з *acquis communautaire* ЄС є імперативним стратегічним кроком, що відкриває широкі можливості для сталого розвитку територіальних громад, значного підвищення інвестиційної привабливості регіонів та гарантування найвищих стандартів екологічної безпеки. Цей процес є життєво важливим

для всебічної євроінтеграції України та відповідає основоположним принципам Європейської Зеленої Угоди.

Разом з тим, успішна реалізація окреслених завдань вимагає не лише глибоких системних реформ законодавчої та нормативно-правової архітектури, але й суттєвого посилення інституційної спроможності владних структур на всіх рівнях. Також критично важливим є забезпечення активної та конструктивної участі громадськості на кожному етапі містобудівної діяльності, як це закріплено у відповідних Директивах ЄС та принципах Орхуської конвенції.

Необхідна всеосяжна модернізація правової бази, зокрема адаптація Закону України №3038-VI "Про регулювання містобудівної діяльності". Це передбачає інтеграцію положень Директив 2011/92/ЄС (щодо ОВД) та 2001/42/ЄС (щодо СЕО), деталізацію процедур, уніфікацію термінології та впровадження єдиних стандартів просторового планування на національному й місцевому рівнях. Особлива увага має бути приділена Статтям 16-21, які регулюють розроблення та затвердження містобудівної документації.

Ключовим є підвищення професійного рівня та кваліфікації посадових осіб Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури, обласних державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування. Цей процес включає розробку цільових навчальних програм, сертифікацію фахівців та формування міжвідомчих експертних груп для координації впровадження європейських стандартів. Досвід Польщі після вступу до ЄС демонструє, що інвестиції в навчання кадрів сприяли прискоренню інтеграційних процесів на 30%.

Активне залучення громадськості до процесу прийняття рішень через удосконалені механізми громадських слухань та консультацій є обов'язковим і відповідає вимогам Орхуської конвенції та Статті 21 Закону України №3038-VI, яка стосується інформування громадськості. Приклад скандинавських країн підтверджує, що широке залучення громадян до прийняття рішень може зменшити кількість конфліктів до 40% та прискорити реалізацію проектів.

Успішна гармонізація зі стандартами ЄС забезпечить відповідність українських будівельних норм (ДБН) та процедур найкращим європейським практикам. Це прогнозовано призведе до збільшення обсягу іноземних інвестицій у будівельний сектор на 15-20% протягом перших 5 років після повної інтеграції, а також сприятиме формуванню конкурентного ринкового середовища та значному поліпшенню якості життя громадян.

Отже, успішна інтеграція містобудівного законодавства України до *acquis communautaire* відкриє принципово нові можливості для українських міст та регіонів. Це не лише посилить їхню конкурентоспроможність у контексті європейської інтеграції, а й закладе міцний підґрунтя для сталого просторового розвитку, підвищення стійкості інфраструктури та

поліпшення якості життя мешканців. Завдяки цьому Україна зможе ефективніше використовувати фінансові інструменти ЄС, зокрема для проектів "Smart City" та "Green City", що залучають до 50% фінансування з європейських програм.

Конфлікти інтересів

Автори заявляють, що у них немає конфлікту інтересів щодо поточного дослідження, включаючи фінансовий, особистий, авторський чи будь-який інший, який міг би вплинути на дослідження, а також на результати, наведені в цьому документі.

Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних

Усі дані доступні в цифровій або графічній формі в основному тексті статті.

Використання штучного інтелекту

Автори підтверджують, що при створенні поточної роботи вони не використовували технології штучного інтелекту.

References

1. Law of Ukraine "On Regulation of Urban Development Activities" dated February 17, 2011 No. 3038-VI. (2025). *Vidomosti Verkhovnoi Rady of Ukraine*. No. 34. Art. 343.
2. Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment. (2012). *Official Journal of the European Union*. L 26.
3. Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. (2001). *Official Journal of the European Union*. L 197.
4. Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE). (2007). *Official Journal of the European Union*. L 108.
5. Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady of Ukraine*. No. 34. Art. 296.
6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). On Approval of the Procedure for Public Hearings on Urban Planning Documentation Projects. Resolution No. 1557. *Official Bulletin of Ukraine*. No. 5.
7. European Commission. (2025). *Ukraine Report 2025: Chapter 22 - Regional Policy and Coordination of Structural Instruments*. Brussels. Retrieved from <https://ec.europa.eu/enlargement/ukraine-report-2025>
8. Law of Ukraine "On Environmental Impact Assessment" dated May 23, 2017 No. 2059-VIII. (2025). *Vidomosti Verkhovnoi Rady of Ukraine*. No. 29. Art. 315.
9. Law of Ukraine "On Strategic Environmental Assessment" dated March 20, 2018 No. 2354-VIII. (2025). *Vidomosti Verkhovnoi Rady of Ukraine*. No. 16. Art. 139.

10. Ministry of Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine. (2024). *Roadmap for Harmonization of Urban Planning Legislation with EU Acquis Communautaire for 2024-2030*. Kyiv. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/roadmap-urban-eu-2030>
11. State Building Codes of Ukraine B.2.2-12:2019 "Planning and Development of Territories". (2019). *Official Bulletin of Ukraine*. No. 45.
12. European Environment Agency. (2025). *Environmental Status Report: Urban Planning and Sustainable Development in Candidate Countries 2025*. Copenhagen. Retrieved from <https://www.eea.europa.eu/publications/urban-planning-2025>

Література

1. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
2. Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 р. про оцінку впливу певних публічних і приватних проєктів на навколишнє середовище. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2012. № L 26. С. 1–21. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0092>
3. Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2001. № L 197. С. 30–37. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>
4. Директива 2007/2/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 14 березня 2007 р. про створення інфраструктури просторової інформації у Європейському Співтоваристві (INSPIRE). *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2007. № L 108. С. 1–14. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007L0002>
5. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : ратиф. Законом України від 6 лип. 1999 р. № 832-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34. Ст. 296. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_785#Text
6. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо проєктів містобудівної документації : постанова Кабінету Міністрів України від 31 груд. 2024 р. № 1557. *Офіційний вісник України*. 2025. № 5. Ст. 320. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2024-%D0%BF#Text>
7. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
8. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20 березня 2018 р. № 2354-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 16. Ст. 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
9. Державні будівельні норми ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій». *Офіційний вісник України*. 2019. № 45. Ст. 156. URL: https://dbn.co.ua/load/normatyvni/dbn_b_2_2_12_2019_planuvannja_i_zabudova_teritorij/4-1-0-2265

10. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. *Дорожня карта гармонізації містобудівного законодавства з *acquis communautaire* ЄС на 2024–2030 роки*. Київ, 2024. URL: <https://mtu.gov.ua/roadmap-urban-eu-2030>

11. Європейська комісія. *Звіт про розширення України до 2025 року: Розділ 22 – Регіональна політика та координація структурних інструментів*. Брюссель, 2025. URL: <https://ec.europa.eu/enlargement/ukraine-report-2025>

12. European Environment Agency. *Environmental status report: urban planning and sustainable development in candidate countries 2025*. Copenhagen, 2025. URL: <https://www.eea.europa.eu/publications/urban-planning-2025>

Відомості про статтю:	Article information:
Отримано 17.11.2025	Received 17.11.2025
Отримано у доопрацьованому вигляді 19.11.2025	Received in revised form 19.11.2025
Прийнято 25.11.2025	Accepted 25.11.2025
Опубліковано 25.12.2025	Published 25.12.2025

N. Riabych

Candidate of Law, Associate Professor, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4177-698X>
Department of Law,
LutskNational Technical University, Ukraine,

*corresponding author, e-mail: n.riabych@lntu.edu.ua

Legal mechanisms for integrating Ukrainian urban planning legislation into the EU *acquis communautaire*: problems and harmonization priorities

How to cite:

Ryabych, N.V. (2025). Legal Mechanisms for Integrating Ukrainian Urban Planning Legislation into the EU *Acquis Communautaire*: Problems and Harmonization Priorities. *Modern technologies and methods of calculations in construction*, 24, 384-397. [https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2025-14\(24\)-33](https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2025-14(24)-33)

© 2025, Ryabych N.V.

*Abstract. This article provides a detailed analysis of the legal instruments and mechanisms that are essential for the successful integration of Ukrainian urban planning legislation into the European Union's *acquis communautaire*. The research is based on a thorough comparison of the provisions of the Law of Ukraine No. 3038-VI "On the Regulation of Urban Planning Activities" (dated February 17, 2011, with subsequent amendments) with key EU regulatory acts, namely: Directive 2011/92/EU "On the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment", Directive 2001/42/EC "On the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment", and Regulation (EC) No 1082/2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC).*

The study identifies significant shortcomings and discrepancies that impede harmonisation. In particular, there are difficulties in implementing an integrated approach to spatial planning, as current legal acts, despite certain positive developments (such as Article 17 of Law No. 3038-VI, which regulates general plans), do not ensure proper coordination between planning documents at different levels. Insufficient integration of Environmental Impact Assessment (EIA) and Strategic Environmental Assessment (SEA) procedures has been identified, manifesting in their fragmented application and the lack of a unified methodological basis, which contradicts the requirements of Directives 2011/92/EU (for projects) and 2001/42/EC (for plans and programmes). A characteristic example of non-compliance is the absence of explicit provisions for considering transboundary impact in Ukrainian EIA procedures. The limited digitalisation of urban planning processes, despite progress in creating the Unified State Electronic System in the Construction Sector, still does not meet the criteria of the INSPIRE Directive 2007/2/EC on the infrastructure for spatial information in the European Community, particularly regarding data interoperability and openness. Another problematic aspect is the insufficient level of public participation in decision-making, as the existing mechanisms (e.g., public hearings provided for in Article 21 of Law No. 3038-VI) are often formal and do not guarantee real influence on the outcome.

Furthermore, institutional challenges are considered, including the low efficiency of coordination between the Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine and the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning of Ukraine, as well as with local self-government bodies in the field of spatial development. This leads to discrepancies in law enforcement practices and delays in approval procedures. In this regard, key directions for harmonisation are proposed: the development of a unified comprehensive legislative act that would consolidate and improve the norms of spatial planning and development, taking into account the EU's sustainable development principles. It is also necessary to strengthen environmental standards and fully implement all provisions of Directives 2011/92/EU and 2001/42/EC, including the development of detailed by-laws and methodological guidelines. The implementation of comprehensive digital platforms for urban planning documentation and permit procedures, in accordance with the INSPIRE principles and the "single window" concept, is critically important. It is proposed to expand mandatory forms of public participation, including at the early stages of planning, and to ensure full access to information, as provided for by the Aarhus Convention. The successful implementation of these priorities, provided that an effective compliance monitoring system is established (for example, through annual reports by the Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine), will contribute to sustainable territorial development, increased investment attractiveness of Ukraine, and the assurance of high environmental standards in the context of full-scale European integration.

Keywords: urban planning legislation, European integration, spatial planning, environmental impact assessment, strategic environmental assessment.